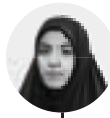


حسابمان را صاف کنیم



زینب زاهدی
نویسنده

همیشه خدا شهر پر از زائران و مشتاقان زیارت ائمه معصوم^(ع) است. اینجا مردم یا زائر هستند یا مجاور. روزهای محرم و صفر زائران بسیاری بعداز یابوسی امام حسین^(ع) به زیارت امام رضا^(ع) می آیند تا ثواب زیارتشان نورعلی نور شود. این دو ماه از سال، شهر سراسر حال و هوای زیارت دارد. حتی اگر خودت نتوانی جزو زائران پیاده باشی، حتما یکی از نزدیکان یا آشنایانت زائر پیاده است، کسانی که می آیند تا حلالیت بطلبندو التماس دعای تورا هم با خودشان به زیارت ببرند. در توصیه های ائمه^(ع) برای زائران آمده است که قبل از زیارت اگر حق الناسی بر گردن دارید، آن را ادا کنبد.

درمیان رفت وآمدها و خداحافظی ها خوب است به دیونی که بر گردن ماست، فکر کنیم و راهی برای برطرف کردن آن ها بیابیم و پس از زیارت نیز این خالص بودن از حق الناس را به عنوان یک اصل در زندگی مان رعایت کنیم و ادامه دهیم. چه خوب است وقتی از زیارت بازگشتیم، مراقبت کنیم که از کسی بر گردنمان حقی باقی نماند. باید به خاطر داشته باشیم که کارهای هرچند کوچک یا بزرگ ما می تواند تأثیر متفاوتی بر روی افراد بگذارد و هرکدام از این تأثیر و تأثرها ممکن است دینی بر گردن ما شود، پس چه بهتر که هر روز با مراقبت، حساب و کتابمان را با شریک، همسر، اولاد، همسایه و همکار، صاف و حق آن ها را پرداخت کنیم. حساب و کتاب دنیایی اش را کنار بگذاریم و با چرتکه دینی به رفتار، هایمان نگاه کنیم که پیامبر اکرم^(ص) رسالت خود را برای مکارم اخلاق معرفی می کنند. امام جعفر صادق^(ع) در حدیثی بیان می کنند: «ما غُیِّدَا... یُشیءُ أَفْضَلَ مِنْ اِداءِ حَقِّ الْمُؤْمِنِ، هیچ عبادتی، بالاتر از ادای حق مؤمن نیست.» (بحار، ج ۷، ص ۷۴۲). دین با همه کارکردهای اجتماعی خود، می خواهد ما را برای بهتر زیستن در کنار یکدیگر یاری کند که در اجتماع، قوانین با هر رویکردی برای آسان شدن زندگی وضع شده اند. حالا درست است که تفاسیر اخلاقی و بایدو نبایدهای اجتماعی بسیار متفاوتی در دنیای امروزی داریم، اما پرداخت حق دیگری و انجام تعهداتمان حتی اگر با چرتکه اخلاق دینی هم نگاه نکنیم، درست به نظر می آید و تعهد به قول و انجام دینی که بر گردن ماست، فریضه ای اخلاقی است که تنش های درونی و ذهنی مان را آرام کرده، حساب ما را پیش مردم، صاف می کند و باعث رونق زندگی مان می شود. حق الناس تعبیری است که برای آن مصداق های خیلی زیادی بیان شده است اما همه ما تقریباً درکی نسبی از این مفهوم در ذهن خودمان داریم. فردی که به زیارت ائمه می رود، باید خودش را هم مطابق معیار و اندازه های باورهای دینی بسنجد. امیرالمؤمنین^(ع) در نهج البلاغه بیان می کنند: «لَا يُعَاثُ الْمَرْءُ بِتَأْخِيرِ حَقِّهِ إِلَّا مَا يُعَاثُ مِنْ أَخْذٍ مَا لَيْسَ لَهُ؛ کسی که گرفتن حق و طلب خود را به تأخیر بیندازد، مشمول سرزنش واقع نمی شود. سرزنش، متوجه آن فردی است که چیزی که مال او نیست، بدان تعدی و تجاوز کند.»

خوب است قبل از هر زیارت بنا به توصیه های روایی به این فکر کنیم و حلالیت بگیریم، حتی اگر نمی توانیم مستقیم حقی را ادا کنیم. دسترسی نداریم یا مراجعه مستقیم ما به آن شخص برای ادای دین و بازگوشش باعث آسیب و زیان های دیگری می شود، با انجام یک کار خوب و حتی صدقه ای به نیت او، گناه خود را جبران کنیم.

از پیامبر اکرم^(ص) نقل شده است: «مَنْ كَانَتْ لَهُ مَظْلَمَةٌ لِأَخٍ مِنْهُ فَلْيُحْلَلْهُ مِنْهُ الْيَوْمَ قَبْلَ أَنْ لَا يَكُونَ دِينَارًا وَلَا دِرْهَمًا؛ کسی که ظلمی به دیگری کرده است، باید از او حلالیت بطلبد قبل از آنکه به دیاری منتقل شود که دینار و درهمی در آن وجود ندارد و اگر دسترسی به او ندارد، برای او طلب استغفار کند». همان طور که می دانید، زندگی و روابط هر فرد تحت تأثیر عوامل بی شمار تقریباً یکسان با شخص دیگری در همان موقعیت نیست. کلام بزرگان برای ما فقط برای باز کردن گره های ماست تا با دانستن راهنمایی هایشان، بتوانیم متناسب با شرایط خودمان عکس العمل مناسب را بروز دهیم.



بردارو بخوان

آنگ آن یتیم نظرکرده

روزهای پایانی ماه صفر هم زمان هستند با روزهایی که در تقویم مسلمانان، پیامبر اکرم^(ص) با بیمار شدن، حال جسمی شان رو به وخامت گذاشت، هرچند روایت هایی درباره رحلت شهادت گونه ایشان وجود دارد، روایت هایی که بیان می کنند ممکن است ایشان به سم مسموم شده باشند، اما ما از چندوچون آن مطمئن نیستیم، با این حال کنجکاوی های زیادی درباره روش زندگی پیامبر^(ص) وجود دارد. آشنایی با زندگی حضرت برای ما سرشار از عبرت ها و درس های فراوان است. به این مناسبت، امروز روایتی نرم و روان از زندگی ایشان را در کتاب «آنگ آن یتیم نظرکرده»، به نویسنده گی محمدرضا سرشار، نویسنده توانای کشورمان، با شما مرور می کنیم. بخش اول کتاب، با رؤیای عبدالمطلب شروع و به او الهام می شود که چاه زمزم را حفر کند. او محل حفاری را در نزدیکی مکه که در خوابش به آن اشاره شده بود، پیدا می کند. قریش با حفر چاه مخالف هستند و از عبدالمطلب می خواهند از این کار خودداری کند. درنهایت به توافق می رسند که نزد یک روحانی یا پیر برونند و حکم او را بپذیرند. روحانی در حومه مکه زندگی می کند و چند نفر از اهالی قریش همراه عبدالمطلب، نزد او می روند. آن ها در راه گم و در مخمصه وحشتناکی گرفتار می شوند، بنابراین به عبدالمطلب اجازه می دهند که چاه را حفر کند.

عبدالمطلب در هنگام حفر چاه، گنجی را پیدا می کند. عرق از منافذ بدنش مانند رگه هایی ریز جاری می شود و در این هنگام، نفس او به شماره افتاده. احساس می کند هوایی برای نفس کشیدن وجود ندارد. سعی می کند بلند شود و خود را بیرون بکشد، ولی دست ها و پاهایش توان یاری دادن به وی را ندارند. او نمی تواند کاری انجام دهد و فروپاشیده، دندان هایش را به هم فشار می دهد و فریاد هایش را فرومی خورد. همان طور که در سطور بالا خواندید، روایت زندگانی پیامبر^(ص) به شیرینی نوشته شده است. انتشارات سوره مهر این کتاب را چاپ کرده است و البته شما به نسخه الکترونیکی این اثر هم در فضای مجازی دسترسی دارید. این اثر پس از انتشار، تحسین های زیادی را از جشنواره های ملی به دست آورد. هرچند نویسنده در پرداختن به زندگی حضرت محمد^(ص) به منابع تاریخی ارجاع داده است، اما تخیل او در توجه به حالات روحی شخصیت های فرعی و به تصویر کشیدن مکان ها و آیت ها به وضوح مشهود است.

گفت وگو با آیت...! تحریری، استاد اخلاق اسلامی، درباره اربعین و اهداف آن

اربعین یعنی واقعه کربلا زنده و جاوید است

آئمه مستقیم اربعین حسینی در ادامه عزاداری های محرم و صفر و گرامیداشت یاد و نام امام حسین^(ع) و قیام تاریخ ساز آن حضرت، یادآور اهدافی است که از روز عاشورا با شهادت اباعبد...الحسین^(ع) و اصحاب باوفایشان آغاز شد و طی چهل روز کاروان اسرا آن را دنبال و تکمیل کردند و به نتیجه رسید. از این رو دانستن اهداف اربعین و آنچه از عاشورا تا اربعین رقم خورده است، اهمیت بسیار دارد؛ موضوعی که در گفت وگو با آیت...محمدباقر تحریری، استاد اخلاق و تولیت مدرسه علمیه مروی، بررسی کرده ایم و در ادامه دنبال می کنید.

واقعه کربلا و آنچه در عاشورای حسینی به وقوع پیوست، بزرگ ترین اتفاق رخ داده در تاریخ بشریت محسوب می شود، واقعه ای که در هیچ دین، مذهب و قومی شبیه آن را سراغ نداریم که از یک سو جمعیتی کم، طرفدار حق و حقیقت و عدالت و دارای فضایل فراوان ایمانی و صفات برجسته الهی، درمقابل جمعیتی بسیار که به ظاهر، از اسلام و قرآن طرفداری می کردند و با آن جمعیت معدود همفکر بودند، به قیام برخیزند، جماعتی پرتعداد که برخلاف ادعایشان، هیچ قربانی با دین و کتاب خدا نداشتند، بلکه دنبال دنیا و رسیدن به شئون دنیایی بودند، اما آن جمعیت معدود با تحمل سختی های بسیار و با وجود قرار گرفتن در محاصره اجتماعی، اقتصادی و سیاسی، همه هستی و آبرو و حیثیت خود را برای حفظ و احیای دین و

اسلام ناب محمدی در طبق اخلاص نهادند، دینی که رسول خاتم^(ص) به ارمغان آورده بودند و پس از ایشان جز پوسته ای از آن باقی نمانده بود و جز عده ای اندک، کسی به آن پایبند نبود. این واقعه اگرچه در ظاهر بین دو جبهه حق حسینی و باطل یزیدی رخ داد، درحقیقت بین دو تفکر و دو دیدگاه که از ابتدای تاریخ با هم در تضاد و تقابل بودند، رقم خورد. از این نظر، واقعه عاشورا باید الگو قرار بگیرد و برای استمرار تقابل میان حق و باطل، مشوق و راهنما باشد. در این میان، اربعین امام حسین^(ع) نشان دهنده الگو بودن تفکر توحیدی با راهنمایی امام معصوم^(ع) است که ما را همیشه به پاکی در عمل و تفکر، رهنمون شده اند.

نخستین اربعین شهادت حسینی به زیارت حضرت اباعبد...الحسین^(ع) رفته اند و این روز زیارت نامه دارد و در مقاتیح الجنان آمده است، بلکه پس از آن نیز این سنت مرسوم بوده است. از این نظر بدون تردید اهل بیت امام حسین^(ع) در اربعین همان سال یا سال بعد به کربلا رفته اند.

ما درباره هیچ یک از معصومان حتی شخص پیامبر اعظم^(ص)، موضوع اربعین یا گرامیداشت چهلمین روز درگذشت و شهادت را نداریم، جز برای امام حسین^(ع). مهم آن است که گرامیداشت اربعین، منحصر به همان سال شهادت حضرت نیست و نه تنها جابر بن عبد... انصاری همراه عطیه در



آیت...! تحریری:

سبک زندگی عاشورایی این است که ما دنبال ایمان به خدا، ایمان به قیامت، ایمان به حقایق دستورهای دین باشیم و این ایمان را با معرفت افزایی به معارف قرآن و اهل بیت^(ع) مستحکم کنیم

حکمت اربعین

حکمت بزرگداشت اربعین، زنده و جاودان ماندن واقعه کربلاست و به منظور همین حیات دائمی است که ائمه^(ع) در دهه محرم به ویژه عاشورا، اقامه عزا می کردند و خانواده و اصحاب را به عزاداری فرامی خواندند تا با بیان مصائب حسینی، موضوع حاکمیت همیشگی دین، یعنی ولایت و امامت اهل بیت^(ع)، نیز مطرح و تبیین شود و این حقیقت در نسل امام حسین^(ع) تا امام عصر^(ع) ادامه می یابد، به دلیل این اهمیت و عظمت است که هم امام صادق^(ع)، زیارت اربعین را انشا و به آن امر کرده اند و هم امام سکری^(ع) این زیارت را از علائم پنجگانه انسان مؤمن معرفی کرده اند.

اگر به زیارت اربعین که امام صادق^(ع) انشا کرده اند توجه کنیم، چند شاخصه را در آن می یابیم:

❖ نخستین شاخصه، مقام امامت حضرت اباعبد...الحسین^(ع) است که با تعابیر مختلف بر آن تأکید شده است.

❖ شاخصه دوم، جایگاه ویژه ائمه^(ع) از منظر خلقت نوری است که انوار مقدس ایشان از نسل های پاک انبیا و موحدان از حضرت آدم^(ع) تا عبد... پدر رسول خدا^(ص) و ابوطالب، پدر علی^(ع)، از شرک و گناه، مبری شده و هیچ شرک و اخلاق مشرکانه ای در نسل آن ها وجود نداشته است، چنان که به تصریح زیارت نامه، مقام امامت از جانب خدای متعال برعهده کسانی گذاشته شده است که از نظر نسل و اعتقاد و اعمال، از پاکان روزگار هستند.

❖ سوم، هدف ولایت امام حسین^(ع) در قیام عاشورا است که در دیگر زیارات، کمتر به این هدف اشاره شده است که حضرت سیدالشهدا^(ع) درصدد بودند مردم را

در چهل روزی که پس از عاشورا بر اهل بیت امام حسین^(ع) گذشت، اتفاقات مهمی رخ داد. با رفتن اهل بیت به کوفه و شام و سپس بازگشتشان به کربلا، چهره پلید یزید و هم دستانش و اسلام بنی امیه، مشخص شد. معاویه و یزید درصدد بودند که اسم پیامبر^(ص) و ائمه^(ع) از مأذنه ها و منابر برداشته شود

برای ما نیز باید این موضوع مهم باشد و در دهه محرم، عزای با معرفت و همراه با محبت، برپا و اهداف مختلف امام حسین^(ع) را دنبال کنیم و چنان که علما و بزرگان ما تا کنون با برگزاری عزا و جلسات معرفت افزایی در دهه محرم و اربعین، اهداف قیام حسینی را تبیین کرده اند، ما نیز باید در مجالس عزاداری، معارف حسینی را بیان کنیم که این تبیین، اسلام را زنده نگه می دارد؛ همان اسلام محمدی، علوی و فاطمی که بنی امیه درصدد ریشه کن کردن آن بود، چون آن ها از اساس، اسلام را قبول نداشتند و جدهاان ابوسفیان به اجبار اسلام آورد و پیش از آن، از هیچ کارشکنی علیه اسلام و پیامبر^(ص) و مسلمین فروگذار نکرده بود و در روز فتح مکه مشمول رحمت نبوی قرار گرفت، به همین دلیل نیز حضرت زینب^(ص) در خطبه شام، خطاب به یزید فرمودند: «بابن الطلقاء، یعنی ای پسر آزادشده!، او این کنایه از رحمت پیامبر^(ص) به آن ها بود، محبان اهل بیت^(ع) نیز باید در محرم و صفر به طور ویژه برای احیای اسلام و پاسداشت مکتب

زائران اربعین قدر خود را بدانند. در روایت است هر قدمی در این مسیر برداشته می شود، فضایل بسیار دارد و گناهان فراوان انسان را پاک می کند و درجات انسان را بالا می برد و به فرموده امام صادق^(ع)، «هزار حسنه برای انسان نوشته می شود و هزار گناه از او رفع می شود، زائران باید در این مسیر، کمک حال هم باشند و به دستورهای شرع مقدس، التزام داشته باشند و اخلاق اسلامی را رعایت کنند. شیطان همه جا در کمین است و باید مراقب



شبیه عاشورا در هیچ دین و قومی نیست



فقط برای امام حسین^(ع) اربعین داریم



تعبیر مؤمن در آیات قرآنی شامل همه مسلمانان می شود، لکن در بیانات ائمه^(ع) آن را برای معتقدان به امامت خودشان به کار برده اند و آن ها کسانی هستند که به خلافت بلافصل علی^(ع) و سپس یازده امام معصوم^(ع) بعد از پیامبر اکرم^(ص) معتقد هستند تا تفاوت بین آن ها و پیروان مذاهب اسلامی دیگر در عمل مشخص شود. از این نظر، بلند گفتن «بسم... الرحمن الرحیم» در سوره های نماز، یکی از نشانه ها بیان شده است؛ زیرا اهل سنت یا آن را نمی گویند یا هسته می گویند و نیز انگشتش در دست راست کردن.

از جهالت بی ایمانی، جهالت درباره هدف آفرینش و سرگردانی در یافتن راه و روش صحیح برای زندگی پاک و سعادتمندانه نجات دهند، زیرا عده ای بعد از پیامبر^(ص) راه را گم کردند و از صراط مستقیم یعنی امیرالمؤمنین^(ع) و اهل بیت^(ع) دور افتادند و خود را پرچمدار اسلام و زمامدار مسلمانان معرفی کردند.

❖ چهارمین شاخصه زیارت اربعین، اشاره به آن هایی است که امام حسین^(ع) را به شهادت رساندند، کسانی که فقط به زندگی دنیا فکر می کردند و خود را در حیات پست آن محدود کردند و برای این حیات از کشتن مظلومان هم ابایی نداشتند. نکته دیگری که در زیارت اربعین باید به آن توجه کرد، استمرار جریان امامت تا روز قیامت است. این جریان با ظهور امام زمان^(ع) و نیز در آستانه قیامت با موضوع رجعت، حاکمیت می یابد و سبب جهانی شدن اسلام می شود؛ همان هدفی که پیامبر اکرم^(ص) دنبال می کردند، بنابراین هم زائران اربعین، هم آن ها که به این زیارت نمی روند، باید خود را با این اهداف هم مسیر کنند.

اما در محفل یزید و بعد از اسارت و آزار اهل بیت^(ع)، با خواندن خطبه های امام سجاد^(ع) و حضرت زینب^(ص) ورق برگشت، تاجایی که خانواده یزید علیه او برخاستند و جشنی که برای پیروزی ظاهری در کربلا پیش بینی شده بود، جای خود را به اقامه عزا و عزاداری داد و این چنین اهداف یزید خنثی شد.

اهل بیت^(ع) این مجالس را برگزار کنند و این شکوه روزافزون باید همراه با تبیین و اعتقادات برحق و دستورهای اهل بیت^(ع) باشد که این چنین، مسیر راستین و صحیح زندگی را می یابیم. سبک زندگی عاشورایی این است که ما دنبال ایمان به خدا، ایمان به قیامت، ایمان به حقایق دستورهای دین باشیم و این ایمان را با معرفت افزایی به معارف قرآن و اهل بیت^(ع) مستحکم کنیم. در این میان، انقلاب اسلامی دورنمایی از این حرکت عاشورایی است که امام حسین^(ع) انجام دادند و برای اقامه عدل و احیای امر به معروف و نهی ازمنکر و اصلاح امور دین قیام کردند، انقلاب اسلامی هم حاکمیت دینی و سبک زندگی اسلامی را برای ما به ارمغان آورد، هرچند ما در ابتدای راه هستیم و باید متوجه دشمنان باشیم، به ویژه که آن ها استقلال و عزت ما را نمی خواهند. اگر می خواهیم حیات حسینی و اربعینی داشته باشیم، باید این گونه بیندیشیم و عمل کنیم و باطن و ظاهر ما در پیروی از امام حسین^(ع) یکسان باشد.

راه های نفوذ او باشیم. این سبک زندگی را باید پس از زیارت هم دنبال کرد. در مقاتیح الجنان مرحوم شیخ عباس قمی، ۲۸۰ادب زیارت تصریح شده است و در باب زیارت امام حسین^(ع)، به بیست ادب زائر اشاره می کند که خوب است زائران آن ها را رعایت کنند. مقصد اصلی در زیارت، ابراز ارادت و بیعت با امام معصوم و تلاش برای تجربه زیست حسینی است. این شکوه چندین میلیونی را وامدار خون شهدا هستیم که تابع اصحاب عاشورایی امام حسین^(ع) بودند.



ادبی که زائران باید داشته باشند